

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

332

Vragen van het lid **Bruins** (ChristenUnie) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de aankondiging door de Minister van «handelsakkoorden nieuwe stijl»* (ingezonden 22 september 2016).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 31 oktober 2016).

Vraag 1 en 2

Kunt u een nadere toelichting geven op de aankondiging van «handelsakkoorden nieuwe stijl», waarbij er meer openheid bij onderhandelingen en meer oog voor de sociale gevolgen van handelsverdragen zal zijn?¹

Op welke manier wilt u meer openheid tijdens onderhandelingen realiseren? Op welke manier komt er meer oog voor sociale en duurzame gevolgen van handelsakkoorden? Op welke manier zullen deze «handelsakkoorden nieuwe stijl» duurzaam, inclusief en wederkerig zijn, zodat de allerarmsten kunnen meeprofiteren en de groei van schone energie en de circulaire economie worden bevorderd?

Antwoord 1 en 2

Het kabinet is van mening dat handel en investeringen belangrijk zijn voor onze economische groei, werkgelegenheid en welvaart. Toekomstige handelsakkoorden moeten vooral gericht zijn op het in goede banen leiden van globaliseringsprocessen. Naast creatie van werkgelegenheid en welvaart dienen dergelijke verdragen daarbij ook ter bescherming van mens, milieu, dier en plant. Daarvoor zijn drie principes belangrijk. Ten eerste moeten handelsakkoorden bijdragen aan hogere doelen zoals de *Sustainable Development Goals*, de afspraken uit het Parijs-akkoord, recente WTO-afspraken, de fundamentele ILO-conventies en de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Ten tweede moeten de onderhandelingsprocessen transparant zijn. En ten derde moeten zo veel mogelijk mensen profiteren van de akkoorden en moeten er flankerende maatregelen zijn voor groepen die dreigen te verliezen.

Om de transparantie in Nederland te vergroten stuurt het kabinet de Tweede Kamer elk kwartaal een overzicht van alle lopende onderhandelingen over handelsakkoorden van de EU met derde landen. Om de inhoud en het proces van totstandkoming van handelsverdragen inzichtelijker te maken is een

¹ FD, 21 september 2016, «Miljoenennota smeert de extraatjes uit»

pagina op rijksoverheid.nl² aan handelsverdragen gewijd. In Brussel pleit het kabinet voor het openbaar maken van alle toekomstige onderhandelingsmandaten. Dit is bijvoorbeeld ook gebeurd met de mandaten voor CETA, TISA en TTIP. Daarnaast worden meer onderhandelingsdocumenten openbaar gemaakt door de Commissie om transparantie tijdens de onderhandelingen te bevorderen. Het kabinet wil het draagvlak in Nederland verder vergroten door de onderhandelingen inclusiever te maken. Daartoe zal het kabinet het zogenaamde Breed Handelsberaad oprichten. Dit beraad zal bestaan uit vertegenwoordigers van bedrijfsleven, vakbonden en maatschappelijk middenveld.

Om rekening te kunnen houden met mogelijke gevolgen van handelsakkoorden voor ontwikkelingslanden wordt op het ogenblik een onderzoek naar de effecten van zes beoogde akkoorden (Australië, Nieuw-Zeeland, Chili, Mexico, de Filipijnen en Indonesië) voor Nederland en ontwikkelingslanden uitgevoerd. Voor TTIP is er op verzoek van het kabinet al een onderzoek gedaan naar de impact van een mogelijk akkoord op ontwikkelingslanden. Dit onderzoek is met een appreciatie op 13 november 2015 naar de Kamer gestuurd (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1547).

Vraag 3

Op welke manier wilt u deze «nieuwe stijl» op korte termijn concreet toepassen bij de vorming van het vrijhandelsverdrag met Canada (CETA) en met de VS (TTIP)?

Antwoord 3

CETA combineert een ambitieuze handels- en investeringsagenda met een vergaande keus voor duurzaamheid en transparantie. CETA is hiermee een sprong in de goede richting als het gaat om het moderniseren van bilaterale handelsakkoorden. In de huidige regering in Canada heeft de Europese Unie een uitstekende partner gevonden om deze afspraken die in het verdrag staan ambitieus ten uitvoer te brengen. Het opnemen van het nieuwe *Investment Court System* in CETA is hier een voorbeeld van. Daarnaast is additionele verklaring bij CETA onderhandeld. De verklaring bevestigt onder meer het belang dat partijen hechten aan duurzame ontwikkeling en dat CETA bindende afspraken op het terrein van de bescherming van werknemers en milieu bevat. Canada, de EU en de EU-lidstaten kunnen elkaar aanspreken op gebrekkige naleving van de ILO-conventies en van internationale milieufspraken bijvoorbeeld op het gebied van klimaatverandering. De EU en Canada leggen zich er in de verklaring op toe in een vroeg stadium te evalueren of het huidige mechanisme voor de beslechting van geschillen bijdraagt aan effectieve implementatie van de gemaakte afspraken over arbeid, milieu en duurzame ontwikkeling. Het kabinet zet zich ervoor in dat de uitkomsten van het Nederlandse onderzoek over een geschillenbeslechting-mechanisme voor arbeids- en milieunormen hierin worden meegenomen. Het kabinet zal hiervoor steun blijven zoeken, zowel in Europa als in Canada. Ook de onderhandelingen over het EU-VS handelsakkoord (*Transatlantic Trade and Investment Partnership* – TTIP) verlopen transparanter mede na aandringen van het kabinet. Alle EU-tekstvoorstellen staan online op de website van de Europese Commissie. Daarnaast hebben Europarlementariërs en nationale parlementsleden toegang tot geconsolideerde teksten en de EU-tekstvoorstellen. De Commissie gaat op structurele basis het gesprek aan met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld door middel van de TTIP Adviesgroep. Daarnaast gaat het kabinet de pauze in de TTIP-onderhandelingen gebruiken om een brede dialoog over TTIP aan te gaan met belangenorganisaties, ngo's, bedrijven, vakbonden en andere geïnteresseerden. Zoals in de kabinetsreactie op het SER-advies aangegeven (Kamerstuk 21 501-02-1640), zal het kabinet de zeven uitgangspunten van de SER gebruiken als meetlat voor een toekomstig TTIP.

Vraag 4

Hoe worden afspraken gemaakt over de manier waarop producten worden gemaakt? Erkent u daarmee dat het volgens regelgeving van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) mogelijk is om producten te discrimineren op basis

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/handelsverdragen-europese-unie>

van de manier waarop zij tot stand zijn gekomen? Zo ja, hoe wilt u dit uitgangspunt toepassen bij CETA en TTIP, zodat Nederlandse sectoren die verantwoord en duurzaam produceren kunnen worden beschermd?

Antwoord 4

Alle internationale WTO-handelsafspraken die worden gemaakt, bouwen voort op de multilaterale handelsverdragen zoals de GATT, waarin de kernbeginselen van de WTO-regels zijn vastgelegd. Een van de kernbeginselen van de WTO is het beginsel van nationale behandeling (Artikel III). Een land mag op de eigen markt geen onderscheid maken tussen buitenlandse en binnenlandse producten en gelijke producten moeten op een gelijke manier behandeld worden. De manier waarop een product tot stand gekomen is, is veelal niet terug te vinden in de fysieke eigenschappen van een product. Zo bestaat er geen zichtbaar onderscheid tussen bijvoorbeeld textiel gemaakt met of zonder respect voor de fundamentele arbeidsnormen. Het zijn (soort-)gelijke producten en onder de WTO-regels worden deze producten op dezelfde manier behandeld. Het volledig eenzijdig weren van producten op grond van bijvoorbeeld dierenwelzijns- of milieueisen tijdens het productieproces gaat in tegen deze WTO-regels. Het kabinet hecht eraan duurzame productie wereldwijd te bevorderen en daarnaast te voorkomen dat handelsakkoorden het Europees beleid op het gebied van dierenwelzijn en milieu ondermijnen. Bilaterale handelsakkoorden bieden ruimte om verdergaande afspraken te maken dan binnen de WTO zijn gemaakt over verantwoorde en duurzame productie. Het kabinet zet zich in om markttoegang in derde landen te realiseren voor producten die in Nederland zijn geproduceerd volgens relatief strenge milieu, sociale en dierenwelzijnseisen. Daarnaast maakt het kabinet zich binnen de EU hard voor samenwerking op bijvoorbeeld dierenwelzijn en milieu in handelsakkoorden. Zo zijn er in de EU- handelsakkoorden met Canada en Zuid-Korea afspraken gemaakt over samenwerking op het gebied van dierenwelzijn. De Europese Commissie kan ook voorstellen om tarieflijnen van gevoelige sectoren, waarbij het verschil in productiestandaarden groot is, uit te sluiten van preferentiële tariefverlaging of te beschermen door middel van een tariefquotum. Dit is bijvoorbeeld gebeurd in CETA, waar eieren, eierproducten en kippenvlees zijn uitgesloten van tariefverlaging en rund- en varkensvlees beschermd zijn door middel van een tariefquotum. Nederland ondersteunt deze aanpak voor specifieke gevoelige landbouwproducten.